

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 6

JUULI 1937

4. AASTAKAIK

Uus ametiühingute tsentrum vajab loomist

Sotsiaalminister O. Kask tegi teatavaks 6. juunil peetud üleriiklisel töölisvanemate konverentsil Tallinnas, et tema arvates Eestimaa Töölisühingute Keskliitu kuuluvate ametiühingute kongressi kokku ei tule.

Selle asemel arvas hra minister, et kokku tuleb ametiühingute asemikkude kogu, kes valiks nii juhatuse kui ka nõukogu. Sealjuures soovitas hra minister, et ametiühingud arvestaksid selle moodusega ja töötaksid välja oma ettepanekud.

*

Kui võetakse selline seisukoht, nagu hra minister on väljendanud, siis tähendab see praeguse Keskliidu reorganiseerimist. Ühtlasi nõuaks selline ümbermoodustamine ka praegu kehtiva Keskliidu põhikirja ümbermuutmist, mille alusel saaks kokkutulla asemikkude kogu. Juba ajutise juhatuse ametisse astumisega ja üle tähtaja valitsemisega on tegelikult kõrvaldatud kehtinud Keskliidu põhikiri ja Keskliidu tegevuse edasijatkamist tuli vaadelda kui uut, sellekohase seaduse alusel, loodud institutsiooni, millel on tagandamise ja kontrolli õigus ainult riigivõimul.

Seepärast ei ole üllatav ka sotsiaalministri ettepanek Keskliidu õiguste jaluleseadmiseks väljaspool Keskliidu põhikirja raame.

*

Mispärast asemikkude kogu, mitte aga kongress? Sarnane küsimus kerkib meile, kõigile ametiühinglastele. Vihjetest, mis sel puhul tehti, nähtus, et kongress pidavat olema suur rahvakogu kus tehakse miitingut, asemikkude kogu olla piiratud ja seepärast kaob seal võitluse (resp. miitinguline) vaim. Jätame need vihjed puudutamata, kuna tegelikus organisatsioonilises elus ei ole võimalik siin anda ühegi mooduse poolt või vastu põhjendusi, võttes aluseks need vihjed.

Küll on meil selge, et nii asemikkude kogus kui ka kongressil peavad olema liitunud orga-

nisatsioonide esindajad. Esindajate arv võib olla suurem või väiksem, olenedes jagajast, mille alusel iga organisatsioon saadab oma esindajat. Kui seda jagajat ei oleks, siis saadaks iga organisatsiooni ühepalju esindajaid. See ei oleks kooskõlas demokraatliku valimis-põhimõttega ja kujuneks olukord, kus suured, enamust omavad liidud peaksid vähemuses olema väikeste, kooskõlastamata ühingute arvus. Seepärast peab jagaja igal juhul jääma, kui tahetakse esindajate kaudu luua pilti organiseeritud ametiühinglaste tahest.

Iseküsimus on jagaja suurus. Praegu on Keskliidu kehtinud põhikirjas jagajaks olnud 50. See oli annud Keskliidu kongressile 1935. a. 120 saadiku ümber. Võttes arvesse, et see arv ei ole kuigi suur (15 juhatus- ja 5 revisjonikomisjoni liikmete valimiseks), peaks sellane jagaja jääma ka tulevikus. Vastasel korral ei jatkuks inimesi valimiseks kvaliteedi alusel, teiseks nii mõnigi väike ühing jagaja suurenemisel jääks üldse esinuseteta.

Arusaamatuks muutuks lugu, kui asemikkude kogu valib ka nõukogu. Nõukogu on kehtinud Keskliidu põhikirja alusel olnud kongressi vaheaegadel kontrollivaks ja majanduslike küsimuste korraldajaks asutuseks.

NUMBRI SISUS:

Uus ametiühingute tsentrum vajab loomist / Rahvusvahelise Töökonverentsi puhul / Mõningaid märkeid haigekassa kohta Tallinnas / Kuidas töötab puhkekodu / Kindel tee hävimisele / Kreeka diktatuuri võimuses / Meie organisatsioonidest / Teised ametiühingud / Eesti—Soome trükitöölised jalgpallis 2:1 / Äärmärkused / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast / Pilt

Sinna kuulus iga liitunud organisatsiooni poolt 1 esindaja. Kuna nõukogul ei ole tähtsust Keskliidu juhtijaskonna ja sihtide kindlaksmääramisel, nagu seda kongressil või kava järgi asemikkude kogul, siis siin ei taotletud jagaja süsteemi. Iga organisatsioon saatis ilma kongressi kinnitamata oma esindaja nõukokku. Kui nõukogu valitakse kongressi või asemikkude kogu poolt, kaob teoreetiliselt võimalus konstrueerida nõukogu iga organisatsiooni poolt. Arvamised isikute suhtes lähedast lahku ja nii mõnigi organisatsioon võib jääda üldse esindajata nõukogus, mida tuleks vältida. Seepärast ei saa nõukogu teisiti konstrueerida, kui väljaspool kongressi või asemikkude kogu.

*

Mispärast ei lasta tulla kokku Keskliidu kongressi, ei puutu käesolevasse arutusse. Selle üle on oma seisukoha võtnud meie kõrge- mad riigivõimud.

Kuidas saame jalule seada oma ameti-

ühingulise tsentrumi ja korraldada selle tööd demokraatlikkude põhimõtete alusel — see on ametiühingute ülesanne.

Meile näib, et tuleb visalt ja järjekindlalt püüda selle sihi poole ja kui üks sellekohane asutus on likvideeritud mõningail põhjusil, siis tuleb ehitada uus. Kuigi sellejuures tuleb jälle otsast peale alata, ei pea see ametiühinglasi heidutama. Kõigi palgaliste huvide keskendamine tugeva ja demokraatlikel põhimõtetel valitseva organisatsiooni ümber peab teoks saama.

Seepärast peab ka meie suund jääma: tuleb nõuda ametiühingute kokkutulekut (nimi ei ole tähtis: kongress või asemikkude kogu) ja sellel kokkutulekul panna alus tugevale keskliidule vabaametiühingulistel demokraatlikel alustel. Vastav eeltöö kokkutuleku organiseerimiseks võiks anda suuremate ametiühingute poolt koostatud komisjonile, kuna praegune ajutine Keskliidu juhatus ei ole selleks kompetentseks asutuseks.

Rahvusvahelise Töökongverentsi puhul

Rahvusvahelise töökongverentsi järjekorralisest istungist Genfis võttis osa eesti tööliste esindajana Tööliskoja peasekretär Ilmar Rebane. Ainukese organisatsioonina, kes protesteeris esindaja saatmise vastu, oli Eesti ehitus- ja puutööliste Ametiühing Tallinnas, saates vastava kirjaliku protesti töökongverentsi peasekretärile. Osa organisatsioone andis esindajale soovitused, kuna enamik jäi saadiku saatmise asjas erapooletuks.

*

Puutööliste ametiühisus eitas igasuguse töölisesindaja saatmist Genfi niikaua, kuni ei ole normaliseeritud vabaametiühinguline liikumine Eestis. Seepärast ei pea nad võimalikuks, et eesti töölisi saaks esindada ükski organisatsioon — ei Keskliidu ajutine juhatus ega ka Tööliskoda. Esimene on valitsuse poolt nimetatud, teine aga ei moodusta vabalt tööliste valitud kutseesindust vaid on avalik-õigusliku alusel töötav asutus.

*

Töökongverentsi töölisgrupp oli siiski arvestanud Ilmar Rebast, kui vastuvõetavat kandidaati, arvestades Eestis toimuvate sündmustega ja eeldades, et sarnane töölisesindaja saatmise viis ei ole olenenud eesti töölistest. Töölisgrupp oleks võinud asuda vormilisele seisukohale ja ühineda ehitustööliste protestiga,

kuid arvestades seda, et Rebane on tuttav kuju eesti ametiühingulises liikumises, teiseks Tööliskoda omab ametiühingute usalduse ja on olnud ametiühingute mõjust, siis küsimust ei võetud vormilisest küljest. Töölisgrupp tunnistas eesti esindaja võimaliseks töötada kontaktis teiste maade töölisesindajatega.

*

Ka Eesti Trükitööliste Liit ei asunud vormilisele seisukohale Rebase vastu protesteerimisega. Liit teadis, et Tööliskoda ei ole kuidagi töölisorganisatsioonidele vaenuline asutus ja et tema esiletõstmine on ainult ajutine nähtus, niikaua kui ametiühingud ei saavuta tagasi oma õigusliku olukorda. Liit on kannud vastutust praeguse Tööliskoja konstrueerimistöös ja seepärast ei pidanud vajalikuks ka protestida astunud sammu vastu töölisesindaja õiguse saamiseks rahvusvahelisel töökongverentsil. Seepärast on liidu heameel, et töökongverentsi töölisgrupi seisukohad ühtsidi täiesti liidu seisukohtadega.

*

Meil on kõigil selge, et töölikond vajab tihedat kontakti teiste maade arenenud tööliikumistega. Seepärast on välismaised kokkutulekud tähtsad mitte seepärast, et saab ainult istuda teatud koosolekutel, vaid eriti seetõttu, et seal saadakse tundma õppida teiste maade

Töölisvanemate konverents Tallinnas

Pildil konverentsist osavõtjaid külalisi ja töölisvanemaid.

töölisliikumise tegelasi. Vastastikkune informatsioon aitab palju kaasa ühisele arusaamisele tekkivatest küsimustest ja meie teame, et selliseid ebaselgeid küsimusi meie töölisliikumises on ometigi palju. Seepärast peaks meil, kui väiksel maal eriti tarvidus olema lasta kokkupuutuda meie töölisliikumise tegelasi välismaade omadega, et seekaudu saavutada paremat kontakti ja arusaamist teatud küsimustes. Iseasi oleks siis, kui meie teaksime, et sellise saatmise juures ei oleks loota mingit sammude astumist teiste maadega kontakti loomiseks. Siis võiks ehk juba kõrvalise tähtsusega muutuda konverentsist osavõtu küsimus. Seepärast peame alati sarnaste konverentside või kokkutulekute puhul eriti vaatlema saadetava isiku tegevust. Käesoleval juhul võime küll kinnitada, et Tööliskoja peasekretär oli antud momendil küllalt kohane isik. Rebane oli omal ajal hulk aega Tartu Töölisühingute Keskliidu sekretäriks, samuti on ta praegugi veel ametiühingu liige. Suurem tähtsus on tal aga Tööliskoja sekretärina, kuna see koht nõuab põhjalikku süvenemist tööliskonda huvitavatesse küsimustesse, leida õigeid vastuseid ja järeldusi, kerkivates küsimustes. Senini on seda suudetud teha ja seepärast ei peaks meil kahtlust tekkida, nagu ei suudaks Rebane küllalt hästi astuda samme kontakti süvendamiseks teiste maade töölisorganisatsioonidega.

*

Meil on ainult kahju, et siin on tekkinud mõningad arusaamatused teiste ametiühingutega, eestkätt küll ehitustööliste omaga. Kahtlemata, kui oleks rohkem kontakti, oleks võidud ka ühiseid seisukohti saavutada. Paraku, Keskliidu kaudu seda teha enam ei saa ja seepärast pidid organisatsioonid tegema järeldusi igaüks omal riisikol — niihästi-halvasti kui see ka mõnel õnnestus.

Tööõnnetuste

vältimise ja töötervishoiu määruse kava on valminud. Kunas ta seaduseks saab, on veel lahtine. Kui see määrus eluõigust näeb, siis aitab ta palju kaasa käitistes korra loomiseks. Praegu on asjaosalised asutused tegemas määruse juurde parandusi.

Omal ajal kirjutasime, et tööstuse seaduse juurde taheti maksmapanna määrused. Esimestena pidid tulema määrused poligraafia töö alale. Hiljem sotsiaalministeerium loobus sellest kavast ja koostas ülaltähendatud üldmääruse kõigile tööstusaladele. Liidu poolt oli omal ajal tehtud mõningad ettepanekud määrustele. Ka uues määruses on osa liidu poolt ettepanud nõudeid silmaspeetud, jättes välja ainult puhttrükitöösse kuuluvad osad, mida üldisesse seadusesse paigutada ei saa.

Mõningaid märkeid haigekassa kohta Tallinnas

Üheks suuremaks töölistkonna asutuseks, millise valitsemine sünnib täiesti tööstustöölise õul, on Tallinna ühine haigekassa. Aegapidi on haigekassa koondanud vastavate seaduste alusel täielikult enda kätte tööliste ravimise ja abiandmise haigestumise puhul, püüdes töötada maksimaalses ulatuses ja teenida tööliste rahulolemist.

Kui vaadelda haigekassa tegevuse arengut, siis näeme, et aasta-aastalt on sel alal ikka avaramad võimalused loodud. Teatavasti oli haigekassa algusaastatel ravimine veel ettevõtjate käes. See võeti üle ja kohe paranes ka inimeste ravimisvõimalused. Tekkinud arstide streigi tõttu läks haigekassa üle ambulatooriumite süsteemile ja see süsteem arendati välja võimalikult laias ulatuses. Palju raha kulus ka eraapteekidele maksetavate retseptide ja rohtude katmiseks. Selleks arendati välja ka haigekassa enda apteek, milline töötab laienemise suunas. Tihti peale oli raskusi vastavate ruumide leidmisega haigekassa asutustele, milline võrk kasvas suureks. Selleks muretseti endale suur hoone. Haigemaja vajas palju summe. Et otstarbekohaselt juhtida summade väljaandmist haigemajadele ja kõrvaldada ka hädaohtu haigemajade täisoleku ajal haigete paigutamise raskustesse sattumist, selleks avas haigekassa endale haigemaja. Need on olnud haigekassa juhatuse järjekindlad sammud ravikorraldamise alal Tallinnas ja seda võib iga teadlik tööline ainult heaks kiita.

Kus on suurte asjadega tegemist, seal on alati ka inimesi, kes püüavad ühel või teisel kombel olla kasulikud haigekassa tegevusele. Kahjuks peab ütlema, et seal hulgas on siiski palju ka neid, kes ei ole küllalt kompetentsed küsimuste otsustamisel ja piirduvad rohkem oma mõistuse ja arusaamise kohaselt, mis sageli vastolus haigekassa eluliste tarvidustega. Meie võimegi näha, et juba haigekassa asutamise ajast arvates, on alati haigekassa ümber keenud võitlus juhtimise ümber, kusjuures haigekassa valitsemise küsimustest on osavõtnud mitmesugused huviringkonnad. Selline võitlus on kutsunud esile haigekassa peakoosolekutel suuri sõnalahinguid ja arvestades ka nende inimeste suurt indu end haigekassa juhtimiseks läbisuruda, on tekkinud õhkkond musta pesu pesemiseks, millega haigekassa väljaarendajatel ei tohiks olla mingit ühist. Kahjuks on see ikka nii olnud ja asjata sõnalahingud ei võimalda haigekassale edukalt

küsimusi arutada ja peakoosolekud kestavad sageli kuni 12 tundi. Loomulikult tüütab see arusaajaimaid töölisi ja seepärast vaadeldakse lojult selliste mustapesu pesemise päevadele ega püsita koosolekute lõpunigi. Aga just seda käratsejad tahavadki. Omades endi ümber vastava huviringkonna ja lootes peakoosoleku osavõtjate vähenemisele, võib see huviringkond end ka vähemuses olles koosoleku lõpul enamuses tunda. Seepärast peaks juba iga teadlik tööline arusaama selliste venitajate taktikast ja mitte liimile minema „löögimeeste“ võtetest.

Teadlik osa tööstustöölistkonnast kuulub ametiühingutesse ja seepärast oli ka loomulik, et omades distsipliini ja küllaldast arusaamist haigekassa nõuetest, ei võinud nad sallida seda terroriseerimist haigekassa peakoosolekutel, mille tulemuseks oleks võinud nii haigekassa kui ka haiguskindlustuse heale nimele kahju tegemine. Seepärast on ametiühingud juba paar aastat järgimööda pannud oma tahe maksma peakoosolekutel ja nende mõjul on püütud haigekassa tegevusest eemaldada igasugused kisakõrid ja demagoogid. Viimaks peavad ka nened demagoogid nägema, et ilma organisatsiooni usalduseta neil ei ole võimalik end läbilüüa ja nad kas alistuvad distsipliinile või jäävad asjadest eemale. Teist teed neile ei jää. Seepärast võiksime kogu haigekassa senise edu juures märkida ka edu haigekassa juhtkonna valikuks ja sel teel edasi sammudes võidakse ka haigekassa juhtkonda anda häid ja asjatundjaid inimesi.

Loomulik, et see uus süsteem veel lonkab ja omab palju puudusi. Näiteks ka sel alal võivad tekkida erilised huviringkonnad ametiühinglaste eneste keskel, nagu igas liikumises ei ole kõik inimesed ühe mütsi all. Meie teame, et sel alal on eesti ametiühingulises liikumises tekkinud mõningad rühmitused, kelle vastolud on küll ebaselged ja püüded arusaamatud, seda enam aga püütakse võitlust arendada oma huvides. Kuid need asjad ei ole olulised, tähtis on see, et haigekassa juhatuse valitakse asjatundlikud inimesed, kes sealjuures peavad ametiühingulist distsipliini ulatuses, nagu see on vajalik haigekassa kui ka ametiühingu heale nimele ja õigustatud üldise töölisliikumise seisukohalt. Meil tekib siiski, kahtlus, kas oli küllalt õigustatud mõningate tublide ametiühinglaste eemalejätmine haigekassa juhatusest, ja nende asendamine uute tundmatute nägudega.

Kuidas töötab puhkekodu

— Mina palun panna kinni 1 tuba kahevoodiga kaheks nädalaks — teatab üks ühingu liige Liidu sekretärile.

Sekretär puurib tubade väljaandmise tabelit. Seal on aga lootusi vähe. Kõik toad antud aja kohta on kinni.

— Kuidas kinni! Mul on just homme puhkusele minek ja seepärast, peale kaalumist, otsustasin puhkekodusse puhkusele minna — liige muutub närviliseks ja tema illest on näha, et ta kuidagi ei suuda arusaada, et kui ta tahab tuba, siis seda ei ole.

— Vaadake, meie määrused ütlevad, et tuleb selles mõttes aegsasti ülesanda — viimasel hetkel on ju kõik toad väljaantud.

— Ah, mis teie räägite, ega ma ei saa seda teha kuu aega varem, õnn et praegugi sain puhkuse. Vaadake kord, kuidas saaks aga tuba.

* * *

Või teine juhus.

Sekretär kõnnib tänaval. Juure astub liige.

— Pange mulle kinni 1 tuba. Tahan tuleval nädalal puhkusele minna kaheks nädalaks. Muidugi, kui vabu tube on.

— Raske öelda, et veel saab. Palju tube kinni aga peast ei mäleta. Vaatan pärast tabelist järgi, ehk saab kombineerida.

Teine päeb tuleb liige bürosse. Uuesti näitab sekretär tabelit, näidates tubade kinniolekule.

— Aga Teie ütlesite, et tuba saab. Siin on raha, palun kindlasti tuba kinni panna.

— Armas inimene. Näete, ei ole kusagile praegu panna. Paar nädalat hiljem, siis saab. Katsuge puhkuse aega vahetada kellegi teisega. Siis saate kindlasti.

— Ah nii. Puhkekodu on, aga puhata ei saa. Ei mina tahagi puhkekodusse, otsin omale mujale. Enam aga iialgi ei tule Teilt otsima tuba. Hüvasti.

Selliseid jutuajamisi tuleb palju ette. Liikmetel on õigus: nende puhkus selgub viimasel momendil. Neil on õigus puhkekodu tubade kasutamisele. Nemad peavad saama odavamalt ja tervisparandavat kohta oma puhkuse veetmiseks. Lõppude-lõpuks on neil ka raha, et tuba kinnimaksta.

Aga mitte ei saa.

Keeגי ei küsi, kas ka vastaspoolel on õigus. Puhkekodu on kõigest 15 toaga, millest 3 ühevoodiga, 4 kolmevoodiga ja 7 kahevoodiga. Trükitöölisi organiseeritud kujul on üks Tal-

linnas 450. Kui puhkusele minejaid on juuni/juuli kuus juba üksi 150 ümber, siis kuidas saab rahuldada kõikide vajadusi. See on mõistatus.

Nii seisab liidu juhatus probleemi ees, kas sellistel kuudel ei peaks puhkekodu mahutavust kuidagi laiendama, kas või abiks võttes abiehitised ja telgid.

* * *

Puhkekodu sisustamiseks on nii mõndagi tehtud. On muretsetud nii tubadesse kui ka saali ja koja akendele kardinad, mis aitavad ruume muuta nägusaks. Igasse tuppa on maitseka pildiga asetatud puhkekodu sisekorra määrused. Tubade sisustust esialgu suurendatud ei ole. Vajalik voodi, toolid, pesunõud, ämbrid jm. vähemad tarbeesemed olid juba alul muretsetud. Muretseti veel kaks suuremat seinapeeglit, mis asetatud ülemise ja alumise korra seintele.

Suurem küsimus on veel saali sisustamise juures. On kindel, et ka saali tuleb tulevikus võimalikult mugavaks ja meeldivaks teha. Praegu on seal ainult toolid ja lauad.

* * *

Puhkekodu hakkab juba andma tagasi ka osa rahasid üüri näol. Nagu 6. juuli kokkuvõttest selgub, on üüridest tulnud sisse umbes 192 krooni. Kalkulatsioonide alusel kuni 31. detsembrini peab sisse tulema 420 krooni. Seega hakkab juba pool eelarvet täituma. Veel on aga ees juuli ja august.

Meil on olnud juba ka mõningaid väljaspool Tallinnat tulnud puhkuseolijaid. Samuti on mõned organisatsioonid, nagu Pärnu, teinud ekskursiooni puhkekodusse, viibides seal ööd. Muidugi, ei saanud neile ruumide kinnioleku tõttu ööks tube muretseda, vaid korraldati saalis heintel ühismagamine.

* * *

Palju on veel vaja teha maja juures. Juba üksi maja ümbrus tuleks kaunistada. Seda on püütud aeg-ajalt teha. Maja ise tuleks kava kohaselt lubjakorraga katta, mis teeks ta silmale meeldivaks. See töö jäi tegemata põhjusel, kuna värskest peast maja krohvimine ei oleks soovitatav. Maja vajumine oleks krohvi pea purustanud ja tekitanud pragusid. Teiseks on maja tubade vaheseinad liig häält edasikandvad. Siis peaks majal veel seinad katma mingi häält sumbutaja papiga. Ei ole ju kellelgi mõnus, kui kolmandast, neljandast toast kostab jutuvada ja igasugused hääled.

Kindel tee hävimisele

(Veidi ajalugu 70 aastat tagasi)

Sageli jääme meie mõtlema: mis sünnib meie ümber, kas maailm on hulluks minemas, milleks trummeldatakse seda, mis iganenud... Siin tuleb meile appi ajalugu. Ta näitab, kuid juba katsetati sel alal ja mis sellest kõigest hargnes. Püüame allpool käsitada veidi Prantsusmaa ajalugu liberalismi algpäevil, kus demokraatlik mõtlemisviis alles tegi esimesi arglikke samme...

Tagurluse võidupüha

Prantsusmaa peale 1848. a. verist juunit. Mässu tõstnud tööliskond tasus oma katset hulga laipadega. Kõigis seltskonna kihtides ilmneb mingi väsimus, tahetakse „kindlat“ korda ja ohverdatakse kõik ideed, et aga tunda end julgena ja väljapuhata. Seda kasutas Ludvig-Napoleon Bonaparte — hiljem tuntud keiser Napoleon III nime all. Ta eemaldas kõik märgid, mis säilisid suurest rahva vabariigist. Tehti väike veretu riigipööre ja seati sisse faktiliselt absolutistlik riigikord. See koondas võimu kindlalt liidetud bürokraatide kätte, ajakirjanduse vabadus suruti maha ja eemaldati igasugune seltskondlik endaalgata-mise õigus.

Mäng trumpidega

Mõned sõjalised võidud vaenlaste üle, kaubanduse suurenemine, põlluharijate ostujõu tõus, tööstuse tugev laienemine, suurejooneline kapitalide mäng — need faktorid aitasid uinutada rahva õiguse tunnet. Ühised huvid jagunesid väikesteks erahuvideks.

Esimesed häired

Nii kestis aeg umbes 10 aastat. Valitsus keisriga eesotsas tegi mõningad vead. Tehti kaubalepingud, milledest oli ainult vastaspoolele kasu. Kaubandus-tööstusringkonnad on häiritud. Valitsus laskis end vedada Meksiko avantüüri, mille tõttu langesid lahinguväljadele kauges Ameerikas hulk prantslasi. Valitsus ei oskanud saavutada ka neid soodustusi, milliseid tal oli õigus saada mõningate välis-poliitiliste sammude eest.

Pealetungi märgid

Pahameel hakkas avalduma juba ajakirjanduse veergudel, olgugi varjatud kujul ja ridade vahel. Opositsiooniline meeoleolu valitsuse vastu üha kasvas. Ametlikult seda näidata ei saadud — 1857—1863. a. seadusandlikus kogus oli kõigest 5 opositsionääri,

1869. a. juba mõnikümmend. Peale selle tekkis parlamendis endas liberaalide hulgas umbes 116 rahulolematut, kes koos opositsionääridega moodustasid seadusandliku kogu enamuse.

Taganemine

Valitsus püüdis pahameelt vähendada ja andis kaks seadust: kaotati ära administratiivkorras avaldavate hoiatuste ja keeldude määrus. Sellega sunniti senini ajakirjandust vaos olema. Teiseks lubati koosolekute vabadus, olgugi politseiametniku juuresolekul. See ei rahuldanud opositsiooni. Valitsus läks veelgi kaugemale. 1869. a. tehti põhiseadusesse parandus, millega kaotati ametnikkude keisri poolt nimetamine, anti õigus eelarvet muuta osade kaupa jne.

Opositsioon

Esiteks olid opositsioonis töölised. Need ilmnesisid töötülides. Vabariiklasi oli palju haritlaste seas: üliõpilased, advokaadid, ajakirjanikud, arstid. Meelt avaldati võimaluste juures, nagu surmatud rahvasaadiku Bodueni jne. matusel. Need olid algelised vastupanu tundemärgid ja opositsioon töötas rohkem igaüks enda käel, olles nn. „juhid ilma armeeta“. Kindlakujuline, liidetud opositsioon puudus.

Täi krae vahele

Siin kasutati juba ammu proovitud võtet. Et tuua opositsiooni hulka segadust, selleks valitsus „lülitas sisse“ endise vabariiklase Emile Olivier', kes põhjendas oma sammu valitsuse laagrisse minekuks tarvidusega seekaudu läbisuruda „liberaalset impeeriumi“. Tema sai esimeseks ministriks. Mehe seisukord osutus räbalaks. Üheltpoolt sai talle halvakspanu äraandmise pärast opositsioonilt, teiselt poolt ei tunnistanud teda vana keisri bürokraatia. Nii pidi Olivier' ikkagi viima läbi reaktsiooni nõudeid.

„Põhiseaduse rahvahääletus“

Valitsus tegi mõned parandused maksvasse põhiseadusesse. Arvestades seekaudu opositsioonile lööki anda, tahtis ta parandusi rahvahääletuse teel maksma panna. Oli kaks võimalust hääletada: ja või ei.

Parandused sisult olid liberaalsed. Aga sisu oli nii kujundatud, et rahvas ei saaks avaldada seekaudu umbusku valitsusele ja keisrile. Kes oleks hääletanud ei, need olek-

sid siis ühtlasi olnud ka liberaalsete uuenduste vastu. Loomulikult hääletati siis kõva südamega valitsuse poolt ja põhiseadus sai poolt 7358 786, vastu 1 571 939. Kohe tehti suur lament lahti, et sellega avaldati maksvale riigi valitsusele ja keisrile poolehoid ja kiideti heaks senine valitsuse poliitika.

Sõda tulgu appi

Tagajärg ei saanud aga kuigi kaua osutada trumbiks maksvale korrale. Nähti ikka enam ja enam opositsiooni peatõstmist ja et rahvahääletuse tulemuste tõlgitsemistest tehakse ka teisi oletusi, kui seda tahtis bürokratia. Sel ajal oli mõõduandvaks ringkonnaks keisri ümber koondunud õukond, kelle ainuke pääsetee opositsioonist vabanemiseks oleks tagajärjekas sõda. Ainult seekaudu saaks veel valitseda keiser, vastasel korral

oleks vabariigi mõte ta alla surunud. Nii oli meeoleu hooviringkondades küps sõja alustamiseks Preisimaaga.

Tagajärjed

Preisilased sundisid prantslasi alistuma. Keiser Napoleon III langes Sedani juures vangi. 4. septembril 1870 langes impeerium ja Prantsusmaa kulutas end vabariigiks. Tööliskond tõstis ka selle varjuvabariigi vastu mässu (märts/mai 1871), kuid mäss suruti maha. Need 75 kommuuni päeva jäävad verisemateks Prantsusmaa kodusõdade ajaloos. Saksamaa pani aga hiljem oma võidu realiseerimisel Prantsusmaale hiigla rahalise kontributsiooni, mida rahvas pidi maksma aasta-aastalt „kahjutasuks“ sõjapidamise eest ja mis tõi sügava vaenu mõlemi rahva vahele. Selle kahjutasu omakord mõistsid prantslased peale 1918. a. sõlmitud rahu Saksamaalt välja.

Kreeka diktatuuri võimuses

Järkjärgult on diktatuuri ohvriks langedud ka Kreekamaa. Alates 4. augustist 1936. a. valitseb diktaatorlikult kindral Metaxas. Fašistlikud riigid, nagu Itaalia ja Saksamaa, suhtuvad hästi uuele riigikorrale. Saksamaa sõprus on isegi niikaugele läinud, et vaatamata oma majandusliste raskustele, laenati Kreekale relvastuse täiendamiseks 6,2 miljardi drahmi.

4. augusti riigipöörde toimetamiseks andis kindral Metaxas põhjenduse, et maa seisvat kommunistliku hädaohu ees. Massiliselt toimunud palgavõitlus pidi olema ainult ässisütöö. Ometigi on tõsiasi, et tööliste palk võrreldes elukalliduse tõusuga, oli väike ja see sundis töölisi omi nõudmisi streigi kaudu läbiviima. Teiseks: kommunistidel ei ole kunagi olnud suurt edu Kreekas ja isegi viimastel valimistel 1936. a. jaanuaris oli 1.200.000 häälest antud kommunistidele kõigest 73.000 häält. Kuid vägivaldse riigipöörde põhjenduseks kõlbab iga võte

Tööliste vastuhakkamine suruti halastamatult maha. Salonikis tubakatöölise streigi likvideerimine sündis 12 surnu läbi. Tööliste juhte saadeti ühest maakonnast teise, vallandati töölt, mõisteti vanglasse või saadeti üksikutele saartele asumisele.

Diktatuuri sisseseadmine sündis harilikude võtetega: kõik erakonnad ja ametiühingud keelati. Ametiühingute asemele loodi riiklised asutused, milledesse kuulumine sun-

nuslik. Metaxas ise, oma seljataguse kindlustamiseks, organiseeris erakonna n.n. „rahvusliku valitsusfrondi“. Kuid ametiühingute esimeheks määrati endise ametiühingute sekretäri Dimitratose, kes omalajal eemaldati vabast ametiühingulisest liikumisest.

Muidugi, Metaxas ei ole esimene diktaator Kreekas, neid oli ka varem. Tema teeneks on siiski meetodite tarvitusele võtmine, nagu see on Saksas või Itaalias — seega andis ta diktatuurile vastavad tegutsemisraamid. Ajakirjandus on lülitatud, mistõttu lugejad lähevad üle välismaa ajalehtede lugemisele. Seepärast on juba 3 suurt päevalehte oma ilmumise seisma pannud. Loomulik, et lülitatud ajakirjandus tervitab Hispaanias Francot, kuna Hispaania valitsust sõimatakse punaseks ja kommunistlikuks.

Riigi eelarves on üle ⅓ kulusid ettenähtud relvastuseks. Ka eelarve ise on tõusnud ligi 3 miljardi drahmi võrra.

Nüüd on liikvele lastud uus loosung: riiklised ametiühingud annetagu relvastamiseks oma summe, mida töölisel sundkorras kokkuajunud. Nii määras rätsepate „ametiühisus“ lennuki ehitamiseks 4000 drahmi, ametnikud töötavad „vabatahtlikult“ ühe pühapäeva õhujõudude ehitamise kasuks. Keegi ju vastu vaielda ei saa: Dimitratos korraldab kõik.

Aga Kreeka on näinud ka mitmeidki diktaatoreid kokkuvarisevat. Ega püsi pea olema ka praegusel.

Meie organisatsioonidest

Rakverest

Trükitöölise elust-olust

Öeldakse, et trükitöölised olevat visa hingega ja ettevõtlik rahvas. Nii näemegi, et Rakveres, kus tööd niigi vähe, on tekkinud juure uus trükikoda. Selle trükikoja isaks, ärijuhiks ja tööliseks on ühingusse kuulunud Rihard Tänav. Olles kogu aeg elanud Rakveres ja mitteleides mujal püsivat tööd, otsustas mees asutada Rakveresse oma trükikoja ja asutaski, nihhasti-halvasti kui see ka ei tööta. Muidugi, siinjuures ei taha meie öelda, et sellel trükikojal oleks mingi rahvamaajanduse elustamise tähtsus, nagu seda ettevõtete rajamise ajal öeldakse. Fakt on see, et trükikoda asutamist ei pooldatud nii mitmelgi pool, aga mis teha, küll teatud kohad pidasid asja tähtsaks, et trükikojale anti tegutsemise luba ja nüüd ta tegutsebki.

Ega see asjaolu ei valmista headmeelt ka senini monopoli seisukorras viibinud „Ühistrükikoja“ ärijuhatausele ega ka sealtöötavatele töölistele. Eriti kannatavad tööpuuduse all ladujad. Ärijuhatus on leidnud mooduse, kuidas sellest tööpuudusest ülesaada.

Kui mujal ettevõtjad vaidlevad vastu, et puhkust ei saa kuidagi anda töölistele üle ühe nädala, siis „Ühistrükikoda“ muudkui sõnab: olge lahked, niipalju kui soovite. Nii näemegi, et tööliste palgaraamatusse on kirjutatud sõnasõnalt:

„Peale kahenädalalise tasulise puhkuse võib tööandja ajavahemikul 1. juunist 1. novembrini 1937, kuni trükikojas tööd vähe, ajutiselt kuni kolmeks nädalaks töölist töölt vabastada, sellest töölisele kaks nädalat etteteatades. Vabastatud aja eest tööline tasu ei saa.“

Nagu näete, viimase lause mõiste ei luba kaksipidi arvamist. Ja seepärast võivad kolleegid küll puhkust saada, kuid oma nahal.

Seepärast tuleb seda nahka hoida vähegi kus võimalik. Ei ole aga sugugi ilus nahka hoida ühingule liikmemaksu tasumata jätmisega. Eks ka rakverlastest ole patuseid, kes imekähku oskavad laupäeva õhtupoolikul ka-

duda, kui vaja hakata tasuma liikmemaksu. Olgu siis see mäрге, n. ö. „sõbramehe“ poolest — ilmas juhtub ju veel suuremaidki asju.

Sõbramehe poolest võiks ka öelda, et ei ole ilus, kui meie vanemadki kolleegid jätavad liikmemaksu asjad öiendamata — hakkavad viimaks eeskujuga andma teistele — noorematele.

Meil, Rakveres, on ju neid nooremaid veel küll ja küll. Eks oraniseerimise mõte seisab selles, et inimesed ühte liita. Need igavesti noored vaatavad kõrvalt ja lepivad ainult õlakehitusega: „Eks ma näe, varsti tulen“. Õnneks selliseid noori on Rakveres siiski vähe ja nad ei suuda „noorendada“ ka vahepeal vanaks saanud peret.

Mida siis veel Rakverest pajatada? Väikses linnas on ka väiksed huvid. Aga need huvid on vahest põnevuse poolest veelgi suuremad, kui suurlinnas mõni terve majade kvartaali mahapõlemine. Sest suurlinnas juhtub igasugust asja igapäev, väikses linnas annab juba üks sündmus terve hulk aega arutada.

O. B.

Haapsalust

Organiseerimine nõrk

Haapsalus on praegu kaks trükikoda. Kahjuks Haapsalu kolleegid näivad olevat võrdlemisi loitud organisatsiooni vastu. Praegu on Haapsalus Tallinna Trükitöölise ühingu usaldusnaine, kuid kuipalju temagi suudab organisatsiooni vastu huvi äratada, kui kolleegid ei võta ühingusse kuuluvust tõsiselt. Omal ajal, kui asutati Haapsalus vastav usalduskoht, siis kuulus ühingusse umbes 8 inimese ümber. Vaid õpilased olid väljaspool ühingut. Nüüd on Haapsalust mõned aktiivsed asutajad lahkunud ja organisatsioon näitab tagurpidi minekut. Raskusi valmistab organiseerimisel asjaolu, et Haapsalus töötavad kolleegid ei näi just uskuvat, et nad jäävad Haapsalusse tööle ja seepärast keelduvad ka organisatsiooni liikmeks astumast. Osa on ka neid, kes lähevad kaitseväe teenistusse ja lubavad liikmeks astuda alles peale kaitseväes käimist.

Tamverki trükikojas oli tööd palju ja pere-mees käis hiljuti Tallinnas töölisi otsimas. Nagu selgus, on need töölised toodud Tallinnas töötavast Paalmani trükikojast. Teata-vasti olid Paalmani trükikoja töölised ka Tallinnas passiivsed ühingu vastu ja neist ühingusse palju ei kuulunud. „Ühistrükikoja“ töölised (teine Haapsalu trükikoda) ütlevad: „Meil pole ühingut vaja“. Keegi mees arvas, et tema saavat nädalas poole kilo suhkurt selle raha eest, mis ta ühingule peaks maksma. Selline jutt on võimalik ainult põhjusel, et suurem osa töölisi on kõik noored, kes ei ole veel kaitsevääski käinud ja kes ei ole puutu-nud kokku tegeliku elu tarvidustega ja mõõ-davad asju ainult oma nina- ja suukauguselt. Küll vanemaks saamisel ja töö tõttu saab ka neile selgeks, kas siiski ühingusse kuulumine ei ole tähtsam, kui poolkilo suhkurt. Vahest on ju nii, et lootes ühingu liiknemaksu arvel kokkuhoida poolkilo suhkurt nädalas, tirib peremees sul terve 5 kilo suhkurt nädalas maha!

Ühingu juhatus kavatses Haapsalus korraldada organiseerimiskoosoleku, kuid suvise vaheaja tõttu jäeti kavatsus pooleli. Loodeta-vasti õnnestub asi sügisel, kui inimesed viibi-vad rohkem linnas.

O. B.

Võrust

„Haigestumise“ streik

Tunneme mahaistumise streike, okupeeri-mise streike jne. Iga maa vastavalt oma olu-dele kaitseb end võimaluste piires ettevõt-jate vastu. Ka Võru kolleegidel tuli pead mur-da, kuidas kaitsta end ettevõtja pealetungi vastu puhkuse kaotamiseks. Ettevõtja ütles üles puhkuse, kuid töölised, loomulikult, ei tahtnud kuuldagi sellest ülesütlemisest. Minna komisjoni alustades töötüli, ei olnud mõtet ja seepärast Võru kolleegid, peale asjaaruta-mist, otsustasid kõik haigeks jääda. Nii ei saa neile keegi etteheiteid teha — ega haigus ei küsi tähtaegadest jne. Ettevõtja oli sun-nitud respekteerima tööliste tahet, kui ta ei tahtnud, et kõik töölised oleksid jäänud „hai-geks“ ja seega oleks ka töö seisnud.

Pärnust

Huvireis Aedviitu

Pärnu trükitöölised korraldasid võidupüha ja jaanipäeval huvireisu mööda Eestit. Vastu 23. juuni ööd peatusid Pärnu kolleegid ka Aegviidus, tutvudes liidu puhkekoduga ja viibides seal ööd.

Huvireis teostati autobussiga ja sellest võttis osa 40 inimese ümber.

A. Silberhand'i 60-aasta tööjuubel.

„Eestimaa A/S“ trükikoja juhil hra A. Sil-berhandil täitus 60 aastat tegevust trükitoõ alal. Olles küll ettevõtjate organisatsioonide liige — nii Eesti Trükitoõsturite Ühingus kui ka „Polügraafis“, ei saa meie vanale töövete-raanile tunnustust keelda heatahtliku koostöö eest töölisorganisatsiooniga. Juba trükikoja juhina on A. Silberhand olnud poolt paremate palkade maksmiseks ja nimetatud trükikoja töötasu normid on kõrgemaid Tallinnas. Juubi-lar on tunnistanud ka töölisorganisatsiooni kui vajaliku faktori trükitoõ turu korralda-misel, püüdes jõudumööda aidata kaasa trüki-töö alal pinevuse kadumisele töölise ja ette-võtjate vahel. Juubilar jagab tunnustust töö-liste organisatsioonile nende püüetes oma palgaolusid parandada ja vajalikke kindlus-tusi luua, olles nii mitmelgi korral osavõtnud vastavasisulistest läbirääkimistest ja nõupida-mistest kahe organisatsiooni vahelises komi-tees.

Meie õnnesoov juubilarile tema 60-aasta tööjuubeli puhul! Avaldame lootust, et juubi-lar ka edaspidi töötab samas vaimus nagu seda olnud ta senine tegevus.

Tallinnast

Ühingu ruumid

on suvekuudel avatud kolm korda nädalas: teisipäeval, kolmapäeval ja laupäeval. Teisi-päeval on raamatukogu päev, kolmapäeval kella 6—8 ühingu asjaajamine, samuti lau-päeval kella 4—6 õhtuni. Muul ajal on ühingu ruumid suletud.

Jaanituli Aegviidus

Tallinna Trükitöölise Ühingu kultuur-toimkonna algatusel korraldati huvisõit 23. juunil Aegviitu. Kohapeal korraldati jaanituli ja tantsupidu.

TÄÄN ametiühingud

Nahatöölise kongressil

Tallinnas arutati praegust nahatöölise organiseerimisküsimust. Kahjuks ei ole nahatöölised suutnud säilitada varem omatud positsioone ja seda organisatsiooni kõvendamise suunas. Ühingud kurdavad, et liikmeskond väheneb ja inimesed muutuvad loiumaks. Siin on palju süüd vastava keskuse nõrgajõulisuses, kes ei ole kõik teinud nahatöölise kokkukittimiseks.

Muuseas alandati ka liidule maksetavat liikmemaksu 50 sendilt 30-le(!) aastas. Kahtlemata nõrgendab see samm veelgi keskust ja nahatöölised õpivad tundma selle sammu tagajärgi omal seljal. Mujal püütakse keskused tugevdada, mitte aga nõrgendada.

Kaevandustöölise kongress

peeti 30. mail Kohtla-Järvel. Kaevandustöölised on edukalt tõstnud palku 10—40%. Ühingu oli aasta lõpul 1249 liiget. Kongress arutas terve rida küsimusi ja aktsepteeris kõik ettepanekud sotsiaalseadusandluse parandamiseks, töötulide lahendamise seaduse kaotamiseks jne.

Distipliini rikkumise pärast heideti välja 80 liiget, kes esinesid streigimurdjatena. Nende nimed tehti avalikuks ka teistele ametiühingutele.

Ehitustöölised

korraldavad omi ridu ja püüavad praegu laialipuistatud ehitustöölise peret organiseerida ühingu alla. Viimasel ajal ollakse aktiivsed ka Kehra sulfaatkäitise ehitustöödel olevate töölise organiseerimiseks.

Üksmeelset tööd takistavad mõningad juhatuse sammud, mis ei ole seoses ühingu lõõgivõime tõstmisega, vaid tekitavad ainult hõõrumisi nii juhatuses kui liikmeskonnas.

Näiteks oli Tallinna ehitustöölise ühing ainukene, kes protestis Genfi rahvusvahelise töökonverentsi saadiku tunnistamise vastu, kelleks oli Tööliskoja esindaja J. Rebane. Kuna töölisgrupp Genfis tunnistas Rebase, kui vastuvõetava isiku, siis äratas protest võorastust kogu töökonverentsi töölisgrupile.

Samuti osati üksmeelt lõhkuda ka Lutheri käitisvanema Koppelmani vastu aktsiooni alustamisega haigekassa valimistel. Koppelman on Lutheris tuntud töölise eestvõitlejana

ja kahju kui ametiühingu juhatuse ei osanud seda arvestada oma organiseerimise töös.

Olukorra parandamist võiks siiski loota juba seetõttu, et laiem ametiühingu pere ei mõista kõike neid kombinatsioone ja suhtub passiivselt mõnede juhatusliikmete omapärasele „ülesehitamistööle“.

Tööliskojast

Üleriiklik konverents

23. mail peeti üleriikliku töölisvanemate ja valijasmeeste konverentsi, mis tõmbas kokku üle maa 324 osavõtjat. Seega oli ta suurimaks ürituseks omal alal. Konverentsi sisuks oli näidata tööliskonna allasurutud olekut praegusel majandusliku konjunktuuri ajal. Vastuvõetud resolutsioonides avaldati sellekohaseid nõudeid ja tehti tööliskojale ülesandeks nende nõuete eest võitlemist.

Koja tegevusaruandest

1936./1937. a. kohta võib märkida, et koda on esitanud vastavatele asutustele hulk seaduseelnõusid ja parandusettepanekuid. Kahjuks, ei ole nendes asjades edu olnud, milline põhjus ei olene kojast.

Edu on olnud „Tööliskoja Teataja“ levitamise, samuti tööliskoosolekutel küsimuste selgitamisega.

Koja 1936./1937. a. rahaline aruanne
bilansseerus Kr. 7000.— peale, näidates ülejääki 108 krooni.

Ühistegevuse instruktoriks

palgati H. Isküll 100-kroonilise kuupalgaga. Vastav summa määrati kojale ETKeskühisuse poolt.

Tööturu uurimine

Koda on alustanud aktsiooni tööturu uurimiseks, esitades sellekohase ettepaneku asutuse moodustamise kohta. Arvatavasti ei näe ka sellekohane ettepanek päevavalgust, olgugi et koda on teinud siin suured järeleandmised tööliskonna kontrollõiguse piiramise suunas.

Käsitöölised tahavad tööliskotta

Käsitöölised kuuluvad praegu käsitööstuskoja alla. Kuna aga nende huvid ühtuvad muude tööstustöölise huvidega, siis peetakse loomulikuks üle minna tööliskoja alla. Selleks on käsitöölised astunud samme.

Eesti—Soome trükitöölised jalgpallis 2:1

Eesti—Soome trükitöölise liitude vaheline jalgpalli maavõistlus Tartus 6. juunil kujunes suursündmuseks Tartu trükitöölise elus, samuti äratas võistlus suurt tähelepanu ka Tartu spordiringides. Kõva reklaam, ilus ilm ja mäng suurel äsjavalminud Tamme staadionil aitas kaasa, et ligi 2000 jalgpallihuvilist koondus vaatlema suurt heitlust palli ümber.

Tartu linnavalitsuse nimel avas võistluse linnapea Tõnisson, misjärgi tervitasid üksteist liitude ja meeskondade esindajad, andes üle veripunaseid roose ja mälestuseks rahvuslippe.

Võistlus algas kell $\frac{1}{4}$ 6 õhtul.

Meeskonnad olid koostatud järgmiselt:

Eesti meeskond

Ilves

Karm

Umal

Visnapuu

Brun

Kaup

Saag

Kaur

Tassa

Veinberg

Raigla

Lindquist Granström Visa Lehtinen Lindell

Tenhovuori Kirsi Norjamaa

Railanko

Lehtinen

Idman

Soome meeskond

Eesti valis vastupäikest mängu, seega halvema välipoole. Juba mängu käik näitab, et Soome meeskond on tugev ja töötab kooskõnaliselt, Eesti, seevastu, on veel kokkumängimata ja ka tehniliselt nõrgem. Seda, mis eestlastel tehniliselt puudu jäi, tasus nende hea mängu ind. Tehakse kõva press Soome väravale ja 10. minutil on pall Soome väravas. See ei loe, kuna värav oli tehtud of sidest. Soomlased arendavad omapoolt pealetungi ja üritavad väravat. Eestlased ei saa teisiti likvideerida, kui lasevad palli korneri. 15. minutil on 1. korner Eesti kahjuks, sellele järgneb 21. minutil uus korner. Üldine press kestab kuni 30 minutini, kus hästi sihitud pall satub Eesti võrku. Seega 1:0 Eesti kahjuks. Mäng võtab hoogsa ilme, kiired pealetungid mõlemil pool. Soomlased söödavad ja löövad hästi, kuid ebaõnnega. Ikka kas üle või kõrvale. Alles viimastel minutil õnnestub eestlastel läbi murda ja 43. minutil viiakse pall toredasti Soome võrku. Tagajärg 1:1. Palli löi Saag.

Teisel poolajal tuleb viga saanud soomlase Lindelli asemele varamees Lehtevä. Soomla-

sed alustavad 15 minutit kestvat pealetungi, kus meie kaitsjail, eriti Karmil, tuleb palju rassida. Siis satuvad eestlased uuesti hoogu. Soomlased mängivad seekord vastupäikest. Tekib suurem sabin Soome värava all. Väravavaht Idman päikese tõttu ei märka palli sinna-tänna veeremist ja Raigla söödab värava. Tulemus 2:1 Eesti kasuks. Küll katsuvad soomlased teha kõik, et saavutada vähemalt viigi, kuid eestlased on asunud kaitseesse ja ei võimalda värava lähedusse pääseda. Selliselt „töötatakse“ kuni lõpuvileni. Mäng lõpeb 2:1 Eesti kasuks.

Märkida tuleks vahekohtuniku täpset ja erapooletut tegevust, mis võimaldas nautida täiel määral huvitavat ja kombinatsiooni-rikast mängu.

Eesti meeskond oli koostatud Tartu, Tallinna ja Viljandi mängijaist, Soome — Helsingi ja Porvo mängijatest.

*

Nagu Soome trükitöölise häälekandjast „Kirjatyo“ loeme, on soomlased rahul mängu korraldusega ja märgivad eestlaste suurt võorastevastuvõtlikkust ja tõsiseltsimehelikku vaimu. Samuti arvavad nad mängu kohta, et see oli huvitav heitlus ja soomlaste tagajärg olnuks 3:1 juba esimesel poolajal, kuid õnn oli seekord eestlastel.

Tartu Olümpia—Trükitöölised 1:2

Keskpädalal, 9. juunil mängisid Tartu jalgpalli karika võistluse sarjas viimase mängu Olümpia ja trükitöölised. Üllatuslikult võitsid selle mängu trükitöölised.

Olümpia asub mängima päri päikest ja tuult, kuid trükitöölised sellepeale vaatamata asuvad ründama Olümpia väravat ning Olümpia suudab õnnekombel väravat kaitsta. Enne poolaja lõppu õnnestub Olümpial kaugeleöögist juhtima minna 1:0, selle seisuga lõpeb ka poolaeg.

Teine poolaeg algab trükitöölise surumise ja parem äär Surkevits viigistab mängu 2:1 trükitöölise kasuks. Viimastel minunannab ilusa söödu keskele, kust kesktormaja Tassa efektselt tõstab palli üle välja jooksnud väravavahi tühja väravasse ja seis on 2:1 trükitöölise kasuks. Viimastel minutil teeb Olümpia küll ägedat surumist, kuid tagajärjeta.

Rasked ajad sunnivad otsima teid, kuis lahendada üht või teist probleemi. Meil maksmapandud töötülide lahendamise seadus pakub sel alal nii mõndagi õpetlikku. Teatavasti kõik töötülid on asetatud raamidesse ja paragrahvidesse, millega igapäev käitises töötaja peab arvestama. Raame ettevõtja tegutsemisele, eriti mis puutub töö- ja palgatingimuste muutmisesse, ei ole loodud. Tahab ettevõtja kärpida palka või kaotada mõnda soodustust, teeb ta selle ainult teatavaks ja asi on korras. Olemasolevad seadused on liigminimaalse ulatusega ja nende põhjal ei suudeta kaitsta suuremaid soodustusi.

Töölised, siiski, püüavad kaitsta omi positsioone. Streikida ei tohi ilma seaduses ettenähtud normide täitmiseta. Seepärast leitakse muu abinõu. Võru kolleegid näitasid sel alal eeskuju: nad jäid päevapealt kõik „haigeks“. Ettevõtja kavatses kärpida suvepuhkust, seepärast ka too „haigestumine“. Nüüd ei jäänud ettevõtjal muud, kui leppida vana olukorraga, kuna „haigus“ ähvardas krooniliseks.

*

Õpetlikku pilti oli näha Eesti Töölisharidusliidu asemikkude kogu aasta-peakoosolekul. Kokku oli tulnud umbes 60 asemikku 8 organisatsioonist, kelle hulgas oli 40 asemikku Eestimaa Töölisühingute Keskliidu ajutise juhatusse määratud. Tegelikult oli hääleõiguslikke asemikke umbes 3, kõik teised pidid leppima sõnaõigusega. Seega asemikkude kogus omasid hääleõiguse ainult liidu juhatus ja Pärnu Tööliste ühing, kokku 7 inimest.

— Kuis oli see võimalik? — küsib ehk nii mõnigi.

Asi oli lihtne. Haridusliidu põhikirja järgi valitakse asemikud organisatsioonide üldkoosolekutel, tegelikult olid asemikud peale Pärnu ühingu kõik juhatusse määratud. Ja nii ei saanud nad kätte hääleõigust.

Keskliidu ajutine juhatus kratsis kukalt. Maksa liikmemaks ära, aja saadikud kokku aga häält teha ei saa. Küll katsus Keskliidu esimees Voiman põhikirja nõuet tähelepanemata jätta, aga teised vastu: tea, ehk läheb Töölisharidusliidul samuti, kui endise Kesk-

liidu juhatussega. Eks seal kongressil oli ka 10 inimest määratud kongressi saadikuks, aga sisekaitseüleml tagandas pärast sellel kongressil valitud juhatusse.

Ega muud ei jää üle — ajagu aga Keskliit kongressi kokku ja valigu saadikud.

*

Tänavu õnnistatakse meid poolakatega. Esiteks toodi põllutöölisi 600 ümber, nüüd tuuakse lisaks 350 kaevandustöölisi. Näib, nagu meie maa oleks muutunud õnnelikumaks maaks Euroopas, kus ei ole töötuid.

Professor Kant Tartu ülikoolis väitis, et siin on tegemist laiskusega töøjõudude õigeks kasutamiseks. Iga aasta suureneb meil töövõimeliste kodanikkude arv ja meie töøjõudude rakendamine on taga isegi meie naabrist — Lätist.

Meil on suured töøjõu reservid, eriti idapiiril. Meil ei ole osatud aga need pool- ja täisreservid kasutada, mida oleks suudetud vastava tööstuspoliitikaga ja palga kõrgendamisega. Ja et see töö on raske ja nõuab peamurdmist, siis toimiti lihtsalt — tuuakse välistöölised.

Kogu asi muutub veelgi lihtsamaks ja mõistame ka selle sammu tarvidust, kui vaatleme poolakate tööleasumise tagajärgi. Juuretulnud poolakad aitavad jahutada tendentsi paremate palkade nõudmiseks.

Nii võib kujuneda lööksõnaks varsti lause: ärge mõtelge midagi palkade parandamisest, vaat' kui toome poolakad kohale...

Armas setser! Ka sina võid nõnda sisselennata, et ühel päeval laob eestikeelset raamatut mõni pan Czermseicky.

Kutseoskuse nõukogu võttis teadmiseks...

23. veebruaril 1937 esitas ETL juhatus kaebuse kutseoskuse nõukogule, milles näidati Viljandi Tööoskuse ametis esiletulnud segadustele ja paluti samme astuda asja uurimiseks. Nüüd, 28. juunil, 4 kuud hiljem tuli liidule Kutseoskuse nõukogult vastus, et meie kiri ühes Viljandi Tööoskuse ameti seletusega on võetud teadmiseks.

TEADAANNE SPORTLASTELE

Tall. Trükit. Üh. Spordiringi juhatus teatab, et jalgpalli harjutuspäevad on igaal teisipäeval ja reedel kella 5.30—7.30 p. l. Kergejõustiku harjutuspäev on igaal kolmapäeval kella 5.30—7.30 p. l. Staadionil. Soojavee kasutamise eest 10 senti isikult.

Spordiringi juhatus.

VÄLISMAINE ringvaade

INGLISMAA tööliikumises on märgata viimasel ajal tugevat lahkeliitsemist, mida kutsus esile n. n. „ühisfrondi“ küsimus. Ikka rohkem ja rohkem ilmub vastavasisulisi artikleid töölislehtedes. Inglise töölispartei — Labour Party — on tagasilükanud ühisfrondi esildise inglise iseseisvalt töölisparteit ja kommunistlikult parteilt. Viimased vastasid sellele agitatsiooniga töölispartei liikmeskonnas, tahtes läbisuruda oma tahe „alt üles“. Et selgust tuua nimetatud aktsioonisse ja vastoludele inglise rühmitustes, püüame vaa- delda veidi inglise töölispartei ajalugu.

Inglise tööliste poliitilise organiseerimise esimesteks organisatsioonideks olid ametiühingud, kes koondasid endi ümber ärksamad tööliikumise tegelased. Kui loodi Karl Marxi poolt alused rahvusvahelisele tööliikumisele, siis tegid sotsiaaldemokraadid tugevat propagandat organiseerida Inglise töölisi nendel alustel. Inglise tööliste mentaliteet ei ühtunud mannermaa õpetusega ja seepärast sotsiaaldemokraatia katsed juhtida Inglise tööliikumist doktrinäärse marksismi teed kaudu luhtusid. Selle asemel asutati iseseisev tööliste partei, kelle programm oli mõõdukam mannermaa sotsiaaldemokraatidest ja kes leppisid olemasolevate ametiühingute reaali- poliitikaga, pidades seda alles kooliks, kust kaudu puhastub edaspidine partei joon. Sel- line suhtumine viis niikaugale, et peatselt asutati ka Inglise Töölispartei — Labour Party. Mõlemad voolud töötasid koos kokkulepitud alustel. Partei edaspidistel aastatel kerkis üles uus juht Wictor Crayson, kes ei leppinud partei mõõdukusega ja nõudis puhta- kujulist võitlusparteid mannermaa eeskujul. See katse lõppes fiaskoga Craysonile. Unesti katsusid mannermaalt mõjutatud sotsiaal- demokraadid mõjutada partei arenemiskäku, püüdes eraldada inimesi „Clarion“ ja teiste sotsialistlikkudesse klubidesse ja nende kaudu võtta võimu partei juhtimises. Ka see katse nurjus ja sotsiaaldemokraadid eemaldasid parteist.

Maailma sõja ajal asutas käputäis ultra- rahvuslikke sotsialiste rahvusliku demokraat-liku tööliste partei. Selle eluiga oli siiski lühike. 1918. a. saadi mõned kohad parlamen- dis ja siis vaibuti surma unne. Veel hiljem lahkus parteist iseseisev Inglise töölispartei kõigile tuntud taganejatega MacDonaldiga, Snowdeniga ja O. Mosleyga. Need nimed on hiljemgi tuntud inglise tööliikumises. Mac- Donald koos Snowdeniga siirdus vanameelsete kaitse all „rahvuslikku valitsusse“, Mosley asutas Inglise fašistliku partei. Partei heitis välja ka kommunistliku partei ja sotsialistliku liiga tegelased. Nüüd, kolm eraldunud par- teid — iseseisvad, liiga ja kommunistid — üritavad ühinemist Inglise Töölispartei- ga. Seda püütakse teostada ühisfrondi kaudu, põhjendades ühinemist võitlusega fašistliku hädaohu vastu.

*

ANDKE mulle 4 aastat aega — oli ütelnud praegune Saksamaa diktaator Hitler. Nende nelja aastaga pidi ta Saksamaal tegema imet, viima Saksamaa välja sellest majandus-likust kaaosest, millesse olla tõukanud peale kaotatud maailmasõda võimule pääsenud demokraadid. Üheks suureks faktoriks, mil- line tõi Hitleri võimule, oli ka suur töötute arv. Hitler lubas selle arvu viia miinimumini. Kuis on aga nüüd, nelja aasta möödumisel, selle töötute arvuga?

Kuna ametlikult avaldatud töötute arv ei vääri usaldust, siis püüame võtta aluseks töö- tute kindlustamise asutuse kaudu avaldatud andmed töödotsijate üle. Aprillis oli neil and- metel 2.085.000 töötut. Seda arvu võiks pidada keskmiseks töötaoleku baromeetriks. Huvita- vaks nähteks siinjuures võiks pidada ka asja- olu, et töö protsessi on püütud rakendada noo- remat põlve. Nii näeme vastavast statistikast, et töölepaigutatute arvust langeb kaks kolman- dikku äsja tööprotsessi tulnud inimestele, kuna ainult ¼ on võetud vanade töötute töö- liste kaadrist. Et tööd-pakkujate arv ei vasta tööndõudjate arvule, selgub kas või sellest

faktist, et vabu kohti pakuti pool vähem. Eriti palju vabu inimesi on kaubandus- ja tehnilisel alal — igale kohale kandideerib 5 inimest. Ja kõik see registratsioon on pärit ajast, kus riik on paiskanud määratud rahakrediidid sõjatööstusesse, ehitustegevusse jne., et aga vähendada tontlikku töötute kasvu arvu. Kaua ta sarnast krediiti võimaldada ei suuda — riigikassa seisukord on kardetav. Ja töötute suurenemine annab küllaldase vastuse Hitleri küsimusele — andke mulle neli aastat aega.

*

PRANTSUSMAA rahvarinne näitas veelkord, kuivõrd seesmiselt ühtlane ja teotsemisvõimeline on praegune pahempoolne enamus. Rahvarinde valitsus sotsialist Leon Blumiga eesotsas tahtis teostada oma rahandusreformi, nõudes parlamendilt vastavaid erivolitusi. Alamkoda andis vastavad volitused, sellevastu vanameelne senat asus kategooriliselt eitavale seisukohale. Valitsus ei pea senati seisukohta õigeaks, kuna see ei ilmesta maa tahet vaid on puhtjuhuslik vanameelsete seisukoha väljendus. Tuleb silmaspidada, et alamkoda valitakse otsekohe rahva poolt, kuna aga senat on konstrueeritud mitmesuguste poliitiliste kombinatsioonide teel ja seepärast ei saanud rahvarinne senati koosseisu veel mõjustada, vaid see püsib endistes piirides.

Valitsus tahtis siiski näidata, et tema austab parlamendi korda ja senati vastuseismisel astus ametist tagasi. Sellega tahtis ta näidata rahvale, kuspoolt tehakse rahvarinde valitsusele raskusi, teiselpoolt näidata seda suurt lõhet, mis valitseb rahvaesinduse ja parlamendi vahel. Siinjuures oli rahvarindel selge, et maa ei satu selle sammu tagajärjel hädaohtu, vaid ilma rahvarindeta ei saa ükski valitsus ametisse asuda. Kui oleks aga kuulutatud uued parlamendi valimised, siis oleks rahvarindel veelgi rohkem võimalust oma jõudu realiseerida. Juba osalised järevalimised Saint-Denis jm. näitasid, et rahvarinde kandidaadid läksid suure enamusega läbi ja tagurlised kandidaadid jäid ukse taha.

Nagu oodata võis, oligi see ootus täitunud. Uut valitsust saadi luua ainult sotsialistidest ja sotsiaalradikaalidest. Valitsuse kujundas sotsiaalradikaal Chautemps, kuna endine peaminister Blum sai abipeaministriks. Kommunistid jäid toetajateks, kuna nende osavõtmist valitsusest ei peetud soovitavaks ja oleks vast kasutatud ainult demagoogia tegemiseks rahvarinde vastu.

Senat oli sunnitud sellele valitsusele alla vanduma.

*

HISPAANIA viibib ikkagi veel kodusõja tules. Mässulised kindralid saavad endiselt toetust nii inim- kui ka tehnilismaterjali näol fašistlikelt valitsuselt ja see teeb takistusi nende lõpulikuks võitmiseks. Seni ei ole neil õnnestunud võita ka Biskaia valitsusele truuks jäänud provintsi, mille murdmiseks mobiilseeriti kõik välismaalaste — sakslaste ja itaallaste — eliitväeosad. Peab imestama Biskaia provintsi — baskide ja astuurlaste mehiste vastupanu mässuliste üle jõule, olles eraldatud täielikult tagalast — Valenciast ja Madridist. Nüüd, peale kahekuulist võitlust, on mässulistel õnnestunud võita Bilbao linna ja osa baskide maakonda, jätkates pealetungi edasi Santanderi poole.

Miks jätsid fašistid Madridi rahule ja alustasid tugevat survet Biskaia poolele — eriti itaallastest ja sakslastest koosnevad väeosad olid siin aktiivsed? Itaallased said omal ajal Guadalajara lahingus Madridi all tugevalt peksta ja seepärast püüdsid oma kättemaksu himu rahuldada nõrgema vastase käes. Sakslased olid väga huvitatud Bilbao all asuvatest rauakaevandustest ja seepärast oli nende huvi suunatud sellele linnale. Fašistlikule väele oli Biskaia provintsi alistumine tähtis strateegiliselt, kuna vallutamise korral vabanenud väed oleksid võidud viia Madridi frondile, ilma et kardaks oma tagala eest. Siiski Biskaia provintsi võitmine ei tähenda sõja lõppu vaid võib ainult seda pikendada.

*

MUST REEDE oli rahvussotsialistlikul salaluurel 11. juuni. Nii nimetavad seda päeva venelased peale 8 Nõukogude Vene kõrgema sõjaväelase hukkamist. Venelaste süüdistuste järgi oli nende kindralite hukkamine ainult lõplugu omalajal algatud aktsioonist Venemaa tükeldamiseks. Püüame kokkuvõtta selle loo:

Novembris 1936 rahvussotsialistide päeval Nürnbergis Hitler deklareeris, et Saksamaa loodab saada peremeheks Ukrainas kui ka Uuralis... Hiljem peeti Venemaal suurprotsessi, kus terve rida partei võimukandjaid mõisteti surma ja asumisele. Seal selgus, et side rahvussotsialistide ja Vene võimukandjate vahel Trotski ja Radeki juhtimisel oli teoks saanud. Maailm ei mõistnud selle protsessi puhul, kuis oli võimalik sarnane kontakt rahvussotsialistide ja tõsiste kommunistide vahel. Nüüd on suudetud avastada selle grupi

käsilased ka Venemaa selgroos ja kaitseaparaadis — punaarmee. Selleks osutusid 8 kõrgemat kindralit marssal Tuhhatshevnikiga eesotsas. Kõik 8 kindralit olla tunnistanud end süüdi, millele järgnes kohtuotsusega hukamine. Venelased loevad seega Nürnbergi kongressil avaldatud kõrgete sõnade mängu lõpetatuks, kuna puhastus oli täielik: nii tsiviil- kui ka militäärringkonnad puhastati ollustest, kelle koostöö põhjal Hitleril oli võimalus lasta lendu hooplevaid väljendusi Venemaa arvel.

Kõige selgemini väljendab seda sissekukkumist „Polska Sbroina“ kirjutades: Ja, mida siis kõnelda, sissekukkumine oli täiesti enneaegne...

*

JAAPAN on ärkamas. Kuid suunas, miline, kahtlemata, ei meeldi meie tänapäeva reaktioonääriledele.

Viimased valimised andsid järgmiseid tulemusi: 466 kohast parlamendis on vanameelsetel 174, vabameelsetel 205 ja sotsiaalsetele (töölispartei) 18. Jaapani tööliikumise organiseerimine on alles algastmel ja seepärast 18 koha saamine oli üllatuseks Jaapani reaktioonääriledele. Ka ametiühinguline liikumine on pead tõstmas kuigi esialgu töötavad kaks erikoondust: Tööliste üldliit ja Rahvuslik Ametiühingute Liit. Nende mõju pidevalt tõuseb.

See peabki nii olema. Jaapani olud on sedavõrd halvad, et rahulolematust kasvab valitseva korraga. Palgad on pidevalt langenud: 1930. a. oli keskmine tasu päevas 2.002 jeeni, 1934. a. — 1.891. Elukalliduse indeks samal ajal tõuseb: 1931 — 79, 1934 — 89. Töötuid on 2.000.000. Tööpäev on 31% käitistes — 10 tundi, 31% — 11 tundi, 15% — 9 tundi ja 11% — 12 tundi.

Kasutatakse laste tööd. Statistika järgi 2.000.000 tööstustöölise kohta oli 200.000 last alla 16 aasta töös, neist 160.000 tütarlast. Toimepandud juurduse järgi selgus, et 50.340 tüdrukut oli vanemate poolt müüdnud vabrikusse.

Võitluse mõte tungib pidevalt tööliiskonda ja maailm võib ühel päeval üllatuda, kuuldes sotsiaalsest revolutsioonist Jaapanis. See oleks paras vastus vanameelsete kindralite imperialistlikkudele katsetele Mandžukuos, Hiinas ja mujal.

XX AASTASAJA^{*} hiilgavamaks saavutuseks tuleks lugeda uue transpolaarse ühendus-

tee loomist Nõukogude Vene lendurite Tškalovi, Baidukovi ja Beljakovi poolt. Kolm kuulsat lendurit, startides 18. juunil s. a. kell 4 öösel Moskvast, võtsid sihi põhjanabale. Lennates otsejoones üle Onega, Valge mere, Franz-Joosefi maa põhjanabale, läks lend üle „juurdepääsmatuse piiri“ (Jäämeri) Kaanada põhjarannikule ja sealt risti üle Kaanada maanduti Ühendriikide piirides Wašingtoni osariigis Portland linna lähedal. Maandumine sündis 20. juunil kell 7 öhtul. Seega kestis üle põhjanaba lend 63 tundi 25 minutit. Lennuteekonna pikkus oli 12 tuhat kilomeetrit, maapikkuse järgi üle 10.000 kilomeetri.

Milles seisab selle saavutuse tähtsus? Seni peeti lennuühendust kas lääne- või ida suunas, milletõttu teekond ühest maakera pooltest teise oli pikk ja nõudis ka palju küte kulu. On loomulik, et siin püüti kasutada maakera ümarust üle põhjanaba, mis lähendab märksa maakera vastaskontinente. Teiseks võimaldab selline ühendustee loomine lähendada teaduse huvides ka seni saladuses seisnud põhjanabamaid ja kasutada neid territooriume põhjalikuks uurimiseks.

Enne seda lendu õnnestus julgetel vene lenduritel vallutada ka põhjanaba, kuna nad asutasid põhjanaba lähedale liikuvale jäätükil uurimisjaama. Selle jaama tähtsus on teaduslikust seisukohast vaadates suur. Põhjanaba juures moodustuvad need tuuled ja õhukihtide liiklemise lagused, millede teadmisel võidakse orienteeruda ka nende õhukihtide liiklemise mõju üle kogu maakera põhjapoolses osas. Niikaua, kui põhjanabal puudus selline meteoroloogiline jaam, ei saadud seda ülesannet täita.

Venelaste saavutusel on suur tähtsus, mida nad üksteise järgi saavutasid ja millist tähtsust ei saa alahinnata ka Nõukogude Vene vaenlasedki. Venelastel on täielik õigus kõnelda: sakslased ja itaallased lõhuvad ja purustavad Almeriat ja Gernikat, meie näitame aga teed, mida peaks iga kultuuriline rahvas sammuma.

Nüüd järgnes veelgi hiilgavam saavutus. Lendurid Gromov j.t. lendasid Moskvast üle Põhjanaba Ühendriikide kaugemasse ossa Sant Diegosse, purustades ühtlasi ka kaugelennu rekordi.

Tellige ja levitage

„TRUKITÖÜLIST“

KIRJUT

maailmast

II ja III internatsionaali koostöö

Teatavasti ei saadud senini kahe internatsionaali — n.n. II ja III-da vahel kuigi hästi läbi. II internatsionaali kuuluvad sotsialistlikud parteid, III-dasse kommunistlikud parteid.

Hispaania küsimus näib mõlemaid internatsionaale lähendavat ja püütakse leida reaalse koostöö võimalusi. Vastava ettepaneku põhjal peeti 21. juunil Prantsusmaal Annemasse linnakeses mõlemi rahvusvahelise koondise esindajate nõupidamist, millisel nõupidamisel avaldati järgmine komünikee:

„Saadikud vahetasid muljeid, nagu oli juba varemalt kokkulepitud, paremate võimaluste loomiseks Hispaania abistamisel, vältides tekkivaid hõõrumisi. See on seda vajalikum, arvesse võttes Hispaania töölistkonna üleskutset ja nende vaprat võitlust ühendatud fašismi jõudude vastu, kes kaitsevad mitte üksi endi vabadust vaid vabadust ja rahu Euroopas ja kogu maailmas. Muljete vahetusest selgus, et mõlemad internatsionaalid püsivad ühtlasel mõtlemise alusel. Mõlemad nõuavad blokaadi lõpetamist, rahvusvahelise õiguse jaluleseadmist, Rahvaste Liidu määruste elluviimist. Mõlemad nõustusid lähemas tulevikus astuda veelgi ühendusse küsimuse põhjalikuks arutamiseks. Selgitatakse konkreetseid võimalusi luua Hispaaniale materjaalset abi.“

MEILE KIRJUTATAKSE:

Iga isamaaliku talituse juure kuulub ka riigihümn ühe osana sellest. Eriti tuleb temaga tegemist teha riigikaitse organisatsioonidel. Imelik oli aga kuulda, kui Udernas võidutule juures kaitseliidu pealiku käskluse peale ülesrivistatud Kaitseliidu ja Naiskodukaitsele „lauda hünni“, viimase energilisel eestvõtul tuli kuuldavale hoopis teine laul, mida me alati kuulda võisime vapsluse teotsemisajal. Rahvaski seis is seisis püsti ja laulis kaasa.

Pärast laulu tekkis rahvahulgas isevärki käärimine ja vähe aja pärast kaitseliidu pea-

lik palus rahvalt vabandust, et hünniga eksitus juhtunud ja palus uuesti hünni laulda. Ning lauldigi. Sel korral küll juba õiget, — aga organisatsioonide ülesrivistamata.

Millest see olukord küll nii kujuneda võis. Kas tõesti Naiskodukaitse ja Kaitseliit ei olnud tuttavad riigi hünniga või on vast tegemist vanade vapside tegelastega, kellel „mehe meel“ nii pähe hakanud, et isegi riigihünni enam ei mäleta?

O. K.

Veidi huumorit

Vanasti oli kombeks, et trükitehased elasid trükikoja juures ja said faktorilt peale palga ka veel ülespidamist. Kõik oli korras, kui mitte faktori naisel ei oleks kombeks kujunenud igal pühapäeval keeta oasuppi.

Muidugi arvestas naine seda, et jooanud inimesel on ükskõik mida ta sisse ajab purjus-päi. Ühel päeval said toidustusel olijate trükitehaste hinged täis ja pühapäeva õhtul korraldasid nad leinarongi. Ees oli teenijatüduruk oatirinaga ja nii mindi tõrvikute valgusel ja laulude saatel aeda, kus oad maeti tseremonii kohaselt. Kõik see sündis teiste majade elanikkude suuremaks meelega.

Esmaspäeval ütles faktor lühidalt:

— Härrased võiksid ehk kusagil mujal omale toidustust otsida ja neljateistkümnepäeva pärast ka uut töökohta.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub septembri alul
Käsitöötajate saatmise tähtpäev järgmisel numbris 15. august